

REGINA MARIA A ROMÂNIEI

Insemnări zilnice

1929

Traducere din engleză și introducere de GEORGETA FILITTI

Note de NICOLAE PEPENE

Nici măcar nu pot scrie mai limpede azi, pentru că *trebuie* să continui cu articolul, ceea ce mă deranjează.

MIERCURI, 13 MARTIE 1929, COTROCENI

Graba de nesuportat continuă, iar pe lângă tot restul cameristele mele au început să se certe din nou. Amândouă sunt bolnave, iar faptul că Ana a trebuit să stea la pat cât s-a împachetat a fost ultima picătură pentru Elisa¹, care și-a dat drumul furiei, iar eu sunt neputincioasă în fața dușmăniei lor.

Audiențe, bustul și ministrul de Război² la masă, mi-a părut foarte inteligent și înțelegător. Un ceai îngrozitor cu un grup fioros, din care pe mulți nu știu unde să-i plasez, muzicieni suedezi de proastă calitate, în cameră era prea cald, la sfârșit eram la capătul puterilor dar am continuat să zâmbesc.

Lisabetta și Georgie, la masă, pe urmă Barbu: aveam prea multe de vorbit, în ultima vreme s-au adunat prea multe. O schimbare o să-mi facă bine.

JOI, 14 MARTIE 1929 COTROCENI

Nicio încântare în aceste ultime zile supraîncărcate, mai ales când cameristele se ceartă *jusqu'au sang*³, când una se spetește de zece ori mai mult și îi poartă pică celeilalte care s-a chinuit toată noaptea cu o *crise de foi*⁴. În cele din urmă, l-am adus pe Mamulea să-i spună Anei că e prea bolnavă ca să călătorească. Nu pot să risc un drum cu atâta vrajbă în aer. Îi plătesc Anei o călătorie în Germania să se odihnească și o iau pe slăbănoaga Hanni, deocamdată sclava răbdătoare a Elisei pe care o susține deci extrem de mult. S-o vezi pe bătrâna Elisa despletită, gălbejită, cu genunchii obosiți și abia trăgându-și picioarele, cu complicatul împachetat a sute de lucruri, și otrăvită de dușmănia

¹ Elisa, camerista-șefă a reginei Maria.

² Generalul Henry Cihoski.

³ „la sânge” (în fr. în orig.) (n. tr.).

⁴ „criză de ficat” (în fr. în orig.) (n. tr.).

cu colega ei, fără îndoială nu e o privilegiște îmbucurătoare. Ana a reapărut, ca o fantomă, cu ochii în fundul capului.

E tragic, comic și deplorabil cum pot ființele umane să urâtească în așa hal ceea ce ar putea fi o viață fericită. Ura și gelozia sunt otrăvuri periculoase.

N-are niciun rost să înșir ce mai e de făcut. Din contră, e aproape istovitor. Masă de gală cu cei doi preaiubiți Brătieni¹, amândoi binedispuși dar toți văd o schimbare nepotrivită – Regență în loc de Rege. Lumea nu e mulțumită. Din două capete deosebite nu reușești să faci unul folositor. Fără discuție, Buzdugan² e cel mai important, realmente învățat și foarte muncitor. Nicky e prea tânăr, în plus n-are calități adevărate de legiuitor, n-are ambiția să joace vreun rol decât în vorbe, n-are stăruința cuiva care vrea să fie primul, nici spirit de sacrificiu. Mi-ar plăcea să fie altfel dar trebuie să recunosc că n-are nimic din capacitatea și rezistența Ilenei sau dorința ei profundă de a fi de folos țării, pentru care e gata să se sacrifice în orice chip. Nicky nu înțelege să sacrifice ceva, nici măcar timp, și pune suflet doar în chestiunile care îl interesează și care adesea nu sunt cele mai importante. Are o simțire și o inteligență naturală dar niciodată nu deschide o carte și s-ar putea spune că e aproape necultivat, în plus, are dorința omului tânăr de a acționa mai mult decât de a gândi, mai multă mecanică decât învățatură. Istoria nu înseamnă mare lucru pentru el, arta mai nimic, deși îi plac lucrurile frumoase, iar literatura rămâne o carte închisă!

Mă cuprinde o anume neliniște uitându-mă la cei trei regenți care nu se pot contopi în „unul” satisfăcător și nu sunt sigură ce va urma.

M-am dus să-mi iau rămas-bun de la Miky și am băut un ceai cu Sitta. M-am întors să-l văd pe Barbu și să discutăm ultimele chestiuni importante. E totdeauna puțin *angoissé* când mă vede plecând. Își dă seama că sunt adevăratul

¹ Vintilă și Dinu Brătianu.

² Gheorghe Buzdugan (1867–1929), licențiat în drept. Carieră în magistratură până la condiția de prim-președinte al Înaltei Curți de Casație. Membru al Regenței (1926–1929). Membru de onoare al Academiei Române (28 mai 1929).

reazem al întregii familii, că am dobândit acea dezinteresare ce îngăduie să judeci liniștit, detașat, fără patimă ori egoism.

Las casa cu acel sentiment neplăcut încercat totdeauna când pleci într-o călătorie, că ai uitat pe cineva sau ceva, că ai lăsat lucruri neisprăvite. Am luat masa la Sitta și am plecat de acolo la 11 fără un sfert. Sitta, care până acum era foarte bine, a fost brusc cuprinsă de una din crizele ei, urmată de un rău teribil. Asta îi vine din faptul că are o intoxicație cronică cu nicotină. O vreme a fost foarte atentă, pe urmă, simțindu-se bine, *elle s'est relachée*¹, cu aceste consecințe dezastruoase. Niciodată n-am văzut o schimbare atât de rapidă și de nefericită.

Nici gând, se înțelege, să ne însoțească la gară. Acolo am avut parte de persoane oficiale, aproape tot guvernul, fel de fel de generali și Dumnezeu mai știe cine. La sfârșit eram complet năucită. Să mă bag în pat n-a fost neplăcut după aceste zile încărcate.

VINERI, 15 MARTIE 1929, ÎN TREN

Vreme de odihnă, cu o colecție de cărți interesante împrăștiate în jurul meu. Dar surpriza plăcută a fost vizita lui Mignon care a apărut într-o stație cu un tren special, dotat cu bucătărie și toate cele, și ne-a detașat de Simplonul² nostru ca să facem întregul drum prin Serbia ca musafiri ai ei. Și pe lângă toate acestea, l-a avut cu ea pe Petru³, mai minunat, drăguț și scump ca niciodată, un adevărat copil-minune. Mignon arată foarte bine. Încântată de toate, vorbăreață, amuzantă și se îngrijea singură de Petru, căci toată grădinița era

¹ ea s-a relaxat (în fr. în orig.) (n. tr.).

² Trenul *Simplon Orient Express*, pe ruta Paris – Milano – Veneția – Istanbul, deschisă în 1919.

³ În text *Peterkins*. Născut la Belgrad, pe 6 septembrie 1923. În 1934, la vârsta de 11 ani, i-a succedat la tron tatălui său, ucis într-un atentat la Marsilia. Până la 18 ani, Petru al II-lea a domnit prin Regență; a fost îndepărtat de pe Tron de I. Broz Tito în 1945. S-a căsătorit în 1944 cu principesa Alexandra a Greciei (1921–1993), fiica regelui Alexandru I, fratele reginei-mamă Elena a României.

afectată de gripă. Era dulce, mămoasă, minunată în toate felurile, o femeie fericită mergând pe cărarea vieții, mulțumită, fără să-și pună probleme, devotată, o bună soție, învățând să ajungă o bună regină. E și o fiică bună, iubitoare, afectuoasă și încrezătoare.

A fost pur și simplu încântător să petrecem aceste ore cu ea, ca și cum n-am fi fost despărțite nicio clipă. Chipul ei drag s-a împlinit, părul e iarăși frumos, e din nou iubita noastră Mignon, cu un anume plus de demnitate extrem de atrăgător. Cât despre Peterkins [Petru], e tot ce-și poate dori inima bunicii.

SÂMBĂTĂ, 16 MARTIE 1929, TREN

O zi absolut liniștită, citesc o carte după alta și mă bucur de luxul de a nu fi deranjată defel.

Nicăieri vreun semn de verdeață, niciun pom în floare, nici măcar în Italia. Trenul nostru are întârziere așa că am trecut pe lângă lacul Maggiore când se întuneca și nu mi-am putut da seama dacă primăvara e mai avansată. Zi liniștită, lipsită de evenimente. Radu Cuțarida e în același tren, așa că Ileana are cu cine purta o conversație plăcută. Joacă și cărți, jocuri la care li se alătură și Irène. Îi aud râzând binedispuși.

DUMINICĂ, 17 MARTIE 1929, PARIS

Am sosit devreme la Paris. În stație, lume multă; de asemenea, un trimis neașteptat al Președintelui Republicii. Erau și domnul și doamna Titulescu. Fiecare părea încântat să ne vadă din nou, în plus era o zi frumoasă și însorită.

Dar niciun semn de primăvară. Nici măcar puțină iarbă verde. Fiind duminică, bineînțeles că toate magazinele erau închise, ceea ce a fost un lucru bun pentru pungile noastre. Ne-am dus cu mașina la Legație¹, unde au adăugat un mic apartament drăguț, dar eu am luat ca de obicei camera Reginei Mary

¹ Legația României la Paris se afla în hotelul Pomar, din avenue de Wagram.

a Scoției, care era plină de flori frumoase trimise de mai multă lume. O adorabilă tufă de trandafiri în plină floare de la Dumerge [sic!]¹. Am făcut baie, Pinasso a venit să mă tundă și la urmă i-am făcut o vizită soției mareșalului Foch² care e foarte bolnav³. Bătrâna doamnă a părut impresionată și mi-a întors vizita după-amiază. Am încercat s-o văd pe Anna de Noailles⁴ dar a fost o încurcătură, n-a primit mesajul meu și când am ajuns la ea acasă, fapt neobișnuit pentru ea, tocmai ieșise.

Masă la Legație cu toți membrii ei și cu Titulescu, Sybill⁵ și mai ales Antoine [Bibescu],⁶ venit din Spania să ne vadă. A fost o întâlnire incomodă cu

¹ Gaston Doumergue (1863–1937), președintele Republicii Franceze (1924–1931); prim-ministru (1913–1914, 1934), ministru al Coloniilor (1902–1905, 1914–1917), ministrul Comerțului și Industriei (1906–1908), al Instrucțiunii Publice și Artelor (1908–1910), al Afacerilor Externe (1914), președintele Senatului (1923–1924).

² Julie Bienvenüe Foch (1860–1950), căsătorită cu Ferdinand Foch în 1883.

³ Ferdinand Foch (1851–1929), mareșal francez, comandant-șef al Forțelor Aliate de pe Frontul de Vest în 1918, răsplătit după război cu titlul de mareșal al Regatului Unit al Marii Britanii (1919) și mareșal al Poloniei (1923). A murit după un infarct miocardic, pe 20 martie 1929, la Paris.

⁴ Anna de Noailles (1876–1933), n. Ana Elisabeta Brâncoveanu, scriitoare și poetă franceză de origine română; căsătorită în 1897 cu contele Mathieu de Noailles (1873–1942); prima carte, volumul de poezii *Le Coeur innombrable* (1901); onorată cu Marele Premiu pentru Literatură al Academiei Franței (1921); membră în Academia Regală de Limbă și Literatură Franceză din Belgia (1921); membră de onoare a Academiei Române (1925); prima femeie comandor al *Legiunii de Onoare* (1931); celebră pentru salonul ei literar (Avenue Hoche, Paris), loc de întâlnire pentru scriitorii francezi de seamă (Marcel Proust, Pierre Loti, André Gide, Colette, Paul Valéry, Jean Cocteau, Paul Claudel, Max Jacob etc.).

⁵ Sybill Youell (1879–1931), fiica armatorului și omului de afaceri englez Edward Charles Youell din Galați; căsătorită în 1907 cu bancherul Jean Chrissoveloni. Principesa Maria le-a botezat băiatul, Nicolae (1909). În timpul războiului, Sybill a transformat în spital pentru răniți conacul său de la Ghidigeni (jud. Galați). Bună prietenă cu regina Maria, este descrisă de aceasta în *Povestea vieții mele*.

⁶ Anton („Antoine”) Bibescu (1878–1951), avocat, diplomat, scriitor; nepotul domnitorului Gheorghe Bibescu, vărul contesei Anna de Noailles, cumnat cu Martha Bibescu. Mama sa, Elena Bibescu, fiica lui Manolache Kostaki Epureanu, apropiată de Carmen Sylva, a ținut unul dintre cele mai apreciate saloane muzicale din Paris. Căsătorit

Titulescu pentru că cei doi nu-și vorbesc¹. Și Titulescu a venit de la Geneva să ne vadă. Am lăsat-o pe Ileana să se ducă de capul ei la Fontainebleau și St. Germain, la Philip. I-a luat cu ea și pe Irène și pe Radu Cuțarida. Diamandi ne-a oferit cel mai fabulos dejun și am avut senzația că am mâncat prea mult.

Am încercat să fiu amabilă și să stau de vorbă cu toată lumea, dar e cam greu cu atâția oameni deodată. Antoine mi-a adus o scrisoare de la Ali² și m-a întrebat dacă îl iau pe Alvaro³ cu mine în Spania dacă vine de la Zürich și ni se alătură la Paris. Am fost desigur de acord. Apoi am aranjat să ies cu Sybill ca să mă duc să-i văd iubitul *château des Ménules*⁴. Mi-a făcut bine să merg liniștită cu mașina, am ieșit atât de puțin la aer în ultimul timp. Fiind duminică, erau mii de automobile, dar am fost însoțiți de o mașină a poliției așa că am putut trece fără să fim obligați să stăm la coadă. Am fost așa de fericită să fiu cu draga de Sybill. E schimbată la față dar ținuta și eleganța au rămas splendide. Cât despre Ménules, e un palat de vis. Absolut minunat. Un castel vechi încântător și amenajat perfect. Bietul Jean⁵ a cumpărat un al doilea castel

în 1919 cu Elizabeth Asquith (1897–1945), fiica premierului britanic H. H. Asquith; prieten apropiat al lui Marcel Proust. Însărcinat cu afaceri externe la Londra în timpul războiului, Washington (1920–1926) și Madrid (1927–1931).

¹ Mihai Dim. Sturdza susține că diplomația românească nu a profitat de relațiile prințului Antoine Bibescu din cauza dușmăniei lui Titulescu față de prinț. Totul pornea de la frustrarea lui Titulescu, „urât și asexuat”, față de succesele amoroase ale prințului Bibescu. În schimb, Constantin Argetoianu îl considera pe Bibescu „un om cu totul neserios” și un „degenerat superior”. Oricum, Bibescu a fost scos din postul de la Madrid la ordinul lui Nicolae Titulescu.

² Alfonso („Ali”) de Orleans y Borbón, infante al Spaniei, duce de Galliera (1886–1975), fiul cel mare al infantei Antonio, duce de Galliera, și al infantei Eulalia a Spaniei, fiica reginei Isabella a II-a a Spaniei. Regele Alfonso al XII-lea al Spaniei a fost fratele mamei sale.

³ Alvaro Antonio Fernando Carlos Felipe (1910–1997), nepotul reginei Maria a României, fiul surorii Beatrice (Baby Bee) și al lui Alfonso de Orleans y Borbón, infante al Spaniei.

⁴ Castel în stil Louis XIII. Jean Chrissoveloni l-a cumpărat în 1924.

⁵ Jean Chrissoveloni (1880–1926), bancher, căsătorit cu Sybill Youell. După 1920, împreună cu fratele său Leonida, Jean deschide Banca „Chrissoveloni” la București.

în întregime ca să aibă aici frumoasele scări și tavane vechi. Nu putea fi amenajat cu un gust mai desăvârșit, în aparență simplu dar de fapt totul de cea mai bună calitate. Iar locul e încărcat de liniște și lumină. Sybill m-a poftit, dacă voi fi vreodată obosită, să vin aici să mă odihnesc. Ar fi într-adevăr un loc de odihnă, căci e relaxant până și în contururile line ale peisajului. E desăvârșit în toate privințele, iar ea plantează grădinile în așa fel încât să potrivească dragostea englezească pentru flori în cadrele convenționale franceze. E de înțeles că îl adoră, e un loc de vis și are și o demnitate simplă extraordinar de atrăgătoare.

Mi-a plăcut dormitorul ei. O cameră nu foarte mare, cu un pat lat și scund iar de-a lungul pereților agățate splendide bucăți de damasc roșu găsite de Jean nu știu unde. Somptuos ca material, simplu în linie și decorație. Am prețuit totul din adâncul sufletului meu de artistă.

Nu e de mirare că se simte fericită în asemenea loc.

La întoarcere, ne-a fost frică să nu întârziem dar, fiind însoțiți de poliție, am trecut în fața miilor de automobiliști de duminică. Les Ménules nu e departe de Paris, dar să ieși afară dintr-un oraș mare e totdeauna o problemă.

Am ajuns la apartamentul ei din Rue de Varennes, tocmai la vreme pentru o masă rece, unde a venit superba ei soră, doamna...¹ și mai târziu Alice, soția lui Andrea. Ileana îi spusese în taină că aș fi încântată s-o vad. A apărut și Ileana pentru o clipă dar a plecat, urmând să ne revedem la gară, fiindcă voia să-l vadă pe Lavri[lli]er, sculptorul. În cele din urmă toți am ajuns la gară prea devreme și am stat la palavre cu o mulțime de oameni care veniseră să mă vadă. Am fost inundate de flori. Vreau să-i duc cât mai multe lui Ducky², dacă

¹ Spațiu liber în original (n. tr.).

² Victoria Melita (Ducky), principesă de Saxa-Coburg și Gotha (1876–1936), sora reginei Maria a României. Căsătorită în 1894, cu vărul ei, prințul Ernest Ludovic de Hesse și de Rin, moștenitorul ducatului de Hesse și de Rin, fiul cel mare al celui de-al treilea copil al reginei Victoria a Angliei, prințesa Alice, mare ducesă de Hesse, și al marelui duce Ernest Louis (Ernie). Au divorțat în 1901. Din prima căsătorie, Ducky a avut o fiică, prințesa Elisabeth (Ella) de Hesse (1895–1903). În 1905 s-a recăsătorit cu marele duce Kirill al Rusiei, cu care a avut două fete, Maria (Mașka) și Kira, și un băiat, Vladimir

pot să le țin proaspete. Sunt multe alte amănunte pe care le-aș putea scrie dar îmi ia prea mult timp.

LUNI, 18 MARTIE 1929, ST. BRIAC, KER ARGONID

Moment de profundă bucurie și emoție să mă întâlnesc din nou cu Ducky. Au venit să ne ia de la gară la 8½, Ducky, Kirill¹, Kira² și Boiky³. Ducky arată mai bine decât îndrăzneam să sper, Kirill, foarte schimbat, vai, iar Boiky la vârsta ingrată, prea gras dar încântător ca persoană. Cea care s-a schimbat imens, și în avantajul ei, este Kira. A devenit o domnișoară drăguță cu trăsături frumoase, cu păr minunat și așa de simpatică. Ileana și cu ea s-au regăsit pline de bucurie.

(Boiko, Boiky). În anul 1907, prințesa protestantă s-a convertit la ortodoxism. Din 1908, mare ducesă a Rusiei sub numele de Victoria Feodorovna.

¹ Kirill Vladimirovici, mare duce al Rusiei (1876–1938), fiul marelui duce Vladimir Alexandrovici al Rusiei, al treilea fiu al țarului Alexandru al II-lea, și al prințesei Maria de Hesse, ducesă de Mecklenburg-Schwerin (marea ducesă Maria Pavlovna a Rusiei). Căsătorit în 1905 cu verișoara sa primară, prințesa Victoria Melita de Saxa-Coburg și Gotha. După Revoluția bolșevică din 1917 și asasinarea țarului Nicolae al II-lea și a fratelui țarului, marele duce Mihail, Kirill a devenit capul Casei Romanov (iun. 1918). S-a autoproclamat împărat al rușilor în 1924, sub titlul de Kirill I.

² Kira Kirillovna, mare ducesă a Rusiei (1909–1967), a doua fiică a marelui duce Kiril Vladimirovici și a prințesei Victoria Melita de Saxa-Coburg și Gotha. S-a căsătorit cu Louis Ferdinand de Hohenzollern, prinț al Prusiei, nepotul Împăratului Wilhelm al II-lea al Germaniei. Kira a avut șapte copii: Friedrich Wilhelm (n. 1939), Mihail (n. 1940), Marie Cécile (n. 1942), Kira (n. 1943), Louis Ferdinand (n. 1944), Christian-Sigismund (n. 1946) și Xenia (n. 1949).

³ Vladimir Kirillovici (Boiky), mare duce al Rusiei (1917–1992), singurul fiu al marelui duce Kiril Vladimirovici și al prințesei Victoria Melita de Saxa-Coburg și Gotha. Când tatăl său s-a proclamat moștenitor al Tronului (1924), a primit titlul de mare duce moștenitor și țarevici. După moartea tatălui său (1938) a devenit șeful Familiei imperiale ruse. În 1948 s-a căsătorit la Lausanne cu prințesa Leonida Georgievna Bagration-Moukhransky. Cuplul imperial a avut o singură fiică, Maria, născută în 1953, la Madrid. Nașul ei a fost fiul reginei Maria, prințul Nicolae al României, iar nașă, regina Ioana a Bulgariei. Vladimir a fost primul Romanov înmormântat cu onoruri oficiale în Rusia după revoluția bolșevică din 1917 (fortăreața Petru și Pavel din Sankt Petersburg, 1992).

Surpriza mare a fost casa¹. E pur și simplu încântătoare și amenajată cu un gust desăvârșit. Și grădina este exact ce-mi place, Ducky e la fel de pasionată grădinăriță ca și mine.

Sunt mai multe grădini care dau dintr-una într-alta; desigur, anul acesta totul e îngrozitor de întârziat dar oricum e o mare diferență față de România. Trandafirilor le dă frunza, brândușele au ieșit, primulele încep. Mic dejun copios și plăcut. Cu o pâine delicioasă, pe care pur și simplu o savurez.

Desigur, toată lumea a fost emoționată și încântată și toți am avut atât de multe de spus. Ducky iubește locul și i-a făcut plăcere să mi-l arate, fiindcă vede cât mă bucur și mă interesez de cel mai mic detaliu ca și cum ar fi al meu. Fiecare scaun, masă, țesătură, vas, pictură, orice plantă, copac, colț de grădină, totul, speranțele și planurile sunt de mare interes.

Și fericirea de a fi la țară! Plămâni mei respiră adânc aerul bun de primăvară. Când am venit era o ceață deasă, dar pe urmă cerul s-a curățat și s-a făcut frumos. Mașka² și urâtul dar simpaticul ei soț. Dar Mașka e în pat după o *fausse couche*³. Pare masivă, și-a vopsit părul blond-deschis. Tenul îi este minunat, dar are o față ciudată de rusoaică, aproape de mongolă. A fost încântată să mă vadă, pentru că totdeauna am fost prietene bune și nicio dramă n-ar putea umbri buna noastră înțelegere. Cred că s-a îngărașat enorm, dar nu se vede cât e în pat.

¹ Marele duce Kiril și familia sa au locuit în exil, la Saint-Briac, pitorescul sat breton de pescari, din anul 1921.

² Maria Kirilovna (Mașa, Mașka), mare ducesă a Rusiei (1907–1951), fiica cea mare a marelui duce Kirill Vladimirovici și a mării ducese Victoria Feodorovna (Victoria Melita); căsătorită în 1925 cu Karl, al VI-lea prinț de Leiningen (1898–1946, mort într-un lagăr de concentrare din U.R.S.S.). Mașa și Karl au avut șapte copii: Emich Kirill (n. 1926), Karl Vladimir (n. 1928), Kira Melita (n. 1930), Margarita Ileana (n. 1932), Mechtilde Alexandra (n. 1936), Friedrich Wilhelm (n. 1938), Peter Victor (n. 1942).

³ „pierdere de sarcină” (în fr. în orig.) (n. tr.); Mașa avea deja doi băieți: Emich Kirill, născut pe 18 oct. 1926, și Karl, născut pe 2 ian. 1928.

Am plecat cu Ducky la plimbare în căutare de primule, nu sunt chiar înflorește, dar multe sunt aproape gata. Am fost profund satisfăcute și fericite să fim din nou împreună.

O masă excelentă și voioasă, fiecare s-a servit singur, ceea ce e *gemütlich*¹. Au o încântătoare bucătăreasă grasă, cu părul roșu, care e factotum în casă. Își duc gospodăria cât mai simplu cu puțință, cu cât mai puțini servitori, cu adevărat viață simplă, dar totul e de un gust ales. Câtă suferință e dincolo de toate acestea, nu pot cuprinde cu mintea. Deși am stat împreună ore întregi după masă, Ducky și cu mine n-am atins această tristă și absolut disperată problemă. Dar am vorbit îndelung de la suflet la suflet. Are profunde resentimente față de „Acropole” iar fățarnicia lor o înfurie peste măsură. Detestă nesinceritatea și îi consideră pe toți o bandă de profitori, ce ascund fapte pe care nu le-ar plăcea să le vadă aduse la lumina zilei. Îl condamnă pe Carol, dar nu suportă ca el să poarte tot greul rușinii, de vreme ce ea știe unele chestiuni care, dacă nu-l scuză, măcar explică multe... Dar admite că e în general o luptă pierdută din start atunci când oponentii afișează o imagine exterioară atât de agreabilă și de splendid întreținută, încât lumea nu-și *poate* da seama de adevăr. Spre deosebire de mine, în unele momente ea e gata să-și folosească informațiile ca pe un bici când aceștia încearcă să-i domine pe alții, și în special pe mine. Spune că îi poate face să dea bir cu fugiții dacă dezvăluie unele secrete pe care le știe. Posedă forța extraordinară a celui care n-are nimic de pierdut, care a ajuns un singuratic și din această pricină n-are nevoie să salveze *les extérieurs*². Îi trebuie doar adevărul și când îl descoperă deformat în detrimentul altora, e în stare să le dinamiteze prefăcătoriile și să le spulbere cu informațiile teribile pe care le deține, lucruri despre care ar fi de nesuportat pentru ei să afle că ea le știe și, mai ales, că ar putea fi făcute publice.

Ne-am plimbat îndelung după ceai. Când ne-am întors acasă, m-am urcat în camera mea să scriu puțin dar Boiky a venit la mine și am sporovăit mai

¹ „plăcut” (în germ. în orig.) (n. tr.).

² „aparențele” (în fr. în orig.) (n. tr.).